

Bunjevaca, s bogatim izborom bunjevačkih nošnji, plesom, običajima, rukotvorinama, umjetničkim radovima i vezovima.

Sekulićeva studija »Narodni život i običaji bačkih Bunjevaca« ima višestruko značenje. Prije svega, to je suvremeno znanstveno djelo o bunjevačkom ogranku hrvatskoga etničkoga bića, o njegovoj prošlosti i življenju, o kulturi i sl. Kao takva, ova je knjiga velik prinos hrvatskoj historiografiji i kulturi općenito. Dobro će poslužiti u raznim prilikama i različitim namjenama, kao literatura u učenju i znanstvenom radu ili kao dobar putokaz svima koji se budu više bavili proučavanjem problematike bačkih Hrvata Bunjevaca, ali, zbog autorova lagana stila i bogatstva jezika, i u svakoj drugoj prigodi.

Anđelko Mijatović

MIROSLAV BERTOŠA, MLETAČKA ISTRU U XVI. I XVII. STOLJEĆU

sv. I—II, Pula 1986, Istarska naklada, 844 str.

Ova dva sveska povijesti mletačke Pokrajine Istre sadrže petnaestak opsežnijih i kraćih historiografskih priloga, radova dra. Miroslava Bertoše, autora oko 200 znanstvenih i stručnih radova i više knjiga iz područja povijesne znanosti. U tim radovima, nastalima između 1966. i 1983, na temelju istraživanja u domaćim i inozemnim arhivama, razmatra se prošlost Istre pod mletačkom vlašću (površine oko 2.600 četvornih kilometara) u XVI, XVII. i u početku XVIII. stoljeća, u doba, kako kaže sam Bertoša, »kad je Istra krenula u susret svojim apokaliptičnim nedaćama — ratovima, kužnim epidemijama, bolestima, depopulaciji i propadanju gospodarstva«.

U prvom svesku (324 str.) nalaze se prilozi: Mletačka Istra u XVI. i XVII. stoljeću: odrednice povijesnoga razvitka (uvodna razmatranja); U susret Apokalipsi; Teškoće organizirane kolonizacije; Naseljavanje Dvigrada i njegova područja: borba za zemlju, borba za opstanak; Dramatična epizoda organizirane kolonizacije: hajduci u Puljštini (1671—1675); Jedan gospodarski i populacijski uspjeh mletačke kolonizacije: selo Premantura (1585—1797) i Kolonizacija i gospodarska kriza: brojčani pokazatelji.

U drugom svesku (520 str.) nalaze se prilozi: »I bi kruto veliki rat... Istra biva poplinena (1615—1618)«; Zlokobni »kunfini« istarski (sukobi na mletačko-austrijskoj granici u Istri od XVII. do XVIII. stoljeća); »Domaća kuga« (Domestica pestilencia) ili razbojništvo u Poreštini; Kolonizacija, javni radovi, »ekologija«; Dokumentarna građa za etno-historiju Istre pod Venecijom; Neotkriveni svijet istarske subalterne kulture; Zaključna razmatranja. Uglavnom, kako je vidljivo i iz naslova, u prvom svesku, pored uvodnih općih odrednica o Istri u sastavu Mletačke Republike od XVI. do XVIII. stoljeća, prikazana je kolonizacija istarskog područja koju su provodile mletačke vlasti naseljavajući pojedine skupine stanovništva s istočne jadranske obale, iz Grčke i s Apeninskog poluotoka, neuspjehe tih naseljavanja, ali i uspjehe, promjene etničke strukture Pokrajine Istre i dr. U drugom svesku su prilozi koji se usmjeravaju prema povijesti društvenih struktura i njihovim preobražajima u navedeno vrijeme, i to o uskočkom ratu kao dijelu socijalne

povijesti Istre, o sukobima na mletačko-austrijskoj granici u Istri od XVI. do XVIII. stoljeća, o pojavi razbojništva u Poreštini, o nekim potezima mletačkih vlasti na poboljšanju zdravstvenih i općih uvjeta života u Pokrajini, o etničkim kretanjima na području Istre, i slično. Uglavnom, osnovni je cilj autora ovih tekstova dr. Bertoše da prikaže kako su gospodarske okolnosti uvjetovale kolonizaciju i kako je kolonizacija djelovala na promjene u istarskom gospodarstvu, i na etnički sastav pokrajina.

Većina tih tekstova dio su Bertošine disertacije koju je pod naslovom »Gospodarske i etničke prilike u mletačkom dijelu Istre u doba kolonizacije (XVI—XVIII. stoljeće)« obranio na Filozofskom fakultetu u Zagrebu godine 1981. Kao tematski zaokružene cjeline većim su dijelom prerađeni i dopunjeni, jer su već bili objavljeni, a manji se dio objavljuje prvi put. Neki su prilozi bili objavljeni na talijanskom jeziku, pa su ovdje objavljeni prvi put na hrvatskom jeziku. U nekim prilogima izvršeni su i veći zahvati, bilo da su izostavljeni neki ulomci i dodani novi, bilo da su skraćivani ili proširivani. Tekstovi su obično popraćeni crtežima i tabelama koje pomažu sagledavanju problematike pojedinih priloga.

Na kraju knjige nalazi se sažetak na talijanskom jeziku, kazalo osobnih imena i kazalo zemljopisnih naziva te kazalo stvari i pojmova, što je sve dragocjeno pomagalo u snalaženju u ovom bogatom i nadasve korisnom historiografskom radu za proučavanje gospodarske i etničke povijesti Istre, ali i za migracije općenito, te za proučavanje hajduštva kod jugoslavenskih naroda koje se u tijeku okolnosti prelamalo i na Istarskom poluotoku. Kako su neki od hajduka koji su u drugoj polovici XVII. stoljeća boravili u Istri i likovi usmene književnosti (Bajo Nikolić Pivljanin i dr.), ovaj će rad dobro poslužiti i u otkrivanju povijesne pozadine u usmenoj književnosti.

Andjelko Mijatović

FRANJO DIFNIK, POVIJEST KANDIJSKOG RATA U DALMACIJI

Split 1986. str. 412 + fotosi

Sedma knjiga edicije Svjedočanstva »književnoga kruga« iz Splita »Povijest kandijskog rata u Dalmaciji« je prijevod s talijanskog jezika »Historia della guerra di Dalmatia tra Venetiani e Turchi del dottor Francesco Difnico dall'anno 1645 sino alla pace e separatione de Confini dedicata all' Illmo et Eccmo Sigr Batista Nani Caualiere e Procuratore di S. Marco«, koja je, zapravo, kronika zbivanja kandijskog rata (1645—1669), popraćena opširnim predgovorom i brojnim bilješkama. Taj rat, nazvan kandijski po glavnom gradu Kandiji na otoku Kreti u Egejskom moru, vođen pune dvadeset četiri godine za prevlast na Mediteratu između Mletačke Republike i Turske Carevine na području od Dalmacije do Krete, odnosno od Dardanela do Krete i u Dalmaciji. Dok su Mlečani, i pored izuzetnih primjera junaštva branitelja, gubili u ratu na Kreti, u Dalmaciji su, zahvaljujući požrtvovnosti tamošnjega domaćeg stanovništva i brojnih prebjega iz područja pod turskom vlašću prvih godina postizali velike uspjehe, i to je utjecalo na moral Mlečana u borbama za posjede u grčkim vodama i na Kreti.

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 20

ZAGREB

1987.

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

Izdavač: ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATICKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Filozofski fakultet Zagreb — Humanističke i društvene znanosti, Zagreb, Krčka 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Cijena ovog broja iznosi 1.000 din

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SR Hrvatske - VII.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske br. 6859/1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informacije SR Hrvatske pod br. UP-547/2 — 84 — 1984.

RADOVI 20

Za izdavača
dr. *Nikša Stančić*

Tehnički urednik
Franjo Čuješ

SURADNICI U OVOM BROJU

ANTIC dr. LJUBOMIR, Centar za istraživanje migracija, Trnjanska bb, Zagreb

BERTOŠA SLAVEN, student Filozofski fakultet, Zagreb

BRANDT dr. MIROSLAV, ul. Socijalističke revolucije 73, Zagreb

BUDAK mr. NEVEN, Filozofski fakultet, Zagreb

IVELJIĆ ISKRA, Ilica 165, Zagreb

JANEKOVIĆ-RÖMER ZDENKA, Filozofski fakultet, Zagreb

JURIŠIĆ IVAN, Filozofski fakultet — Zavod za hrvatsku povijest, Krčka 1

LAUŠIĆ dr. ANTE, Centar za istraživanje migracija, Trnjanska bb, Zagreb

LOVRENOVIĆ mr. DUBRAVKO, Račkog 1, Filozofski fakultet, Sarajevo

MIJATOVIĆ ANĐELKO, P. Togliatija 12, Susedgrad, Zagreb

MIROŠEVIĆ mr. FRANKO, Zavod za prosvjetno-pedagošku službu SRH, Zagreb

OČAK dr. IVAN, Filozofski fakultet — Zavod za hrvatsku povijest, Krčka 1

PARNICA ROBERT, student Filozofski fakultet, Zagreb

PAVLIČEVIĆ dr. DRAGUTIN, Filozofski fakultet — Zavod za hrvatsku povijest,
Krčka 1, Zagreb

PERIĆ dr. IVO, Istraživački centar JAZU, Lapadska obala 6, Dubrovnik

ROKSANDIĆ mr. DRAGO, Filozofski fakultet, Istorijjski seminar, Čika Ljubina
18—20, Beograd

STRČIĆ dr. MIRJANA, Kumičićeva 42, Rijeka

STRČIĆ PETAR, Arhiv Hrvatske, Zagreb

STUBLIĆ ZLATKO, Vlaška 12, Zagreb

SZABO dr. AGNEZA, Muzej grada Zagreba, Zagreb